

ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
Філософія громадянського суспільства

Силабус освітнього компонента

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	A4 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітня програма	Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Денна/заочна
Курс, семестр	перший
Обсяг дисципліни	5 кредити (150 год.)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача	Гринчишин Оксана Мирославівна кандидат історичних наук, доцент
Контактний телефон, e-mail	0964626760, ksenya_982@ukr.net
Розміщення курсу	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО-КОМПОНЕНТА

**1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МЕТА, ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ
ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**

Дисципліна присвячена вивченню і засвоєнню генези ідеї і практики формування громадянського суспільства в його західноєвропейському цивілізаційному контексті. Становлення громадянського суспільства розглядається у призмі здійснення індивідуальної свободи людини через демократичні форми самоврядування, розпочинаючи з античного полісу, залучаючи особливості формування цивільного і публічного середовища в добу Нового часу – до його сучасних моделей взаємодії з політичною владою і державами. Курс спрямований на виявлення основних філософських ідей та концептів, які мали дискурсивно-етичний і теоретичний вплив на становлення громадянського суспільства як гуманітарно-соціальної, правової та демократичної реальності.

Дисципліна складається двох змістових модулів:

1. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і неklasичних інтерпретаціях
2. Вплив громадянського суспільства на публічну адміністрацію

Метою дисципліни є формування у студентів розгорнутого уявлення про громадянське суспільство та його інститути, структуру, функції, ознайомлення з основними теоретико-методологічними підходами до аналізу громадянського суспільства та аналіз основних моделей громадянського суспільства, а також ролі у його функціонуванні громадських рухів легально-конструктивного спрямування; ознайомлення з основами та принципами взаємовідносин громадянського суспільства та держави, а також роллю й можливостями інституцій громадянського суспільства у вирішенні питань соціальної підтримки та соціального захисту в Україні.

- **Предметом** навчальної дисципліни є дослідження відносин між людиною, суспільством і владою, що розгортаються в процес формування різних концепцій і моделей громадянського суспільства, які складаються у процесі теоретичної рефлексії над проблемами соціального поступу з метою забезпечення вільного розвитку людини та її добробуту.

- У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**
- основні інститути громадянського суспільства в контексті системи конституційно-правових гарантій їх розвитку;
- перспективи удосконалення чинного законодавства України в контексті становлення громадянського суспільства;
- основні теоретичні і методологічні підходи до вивчення та визнання феномена громадянського суспільства;
- суть та форми існування громадянського суспільства;
- механізми взаємодії громадянського суспільства і різних типів держав, а також загрози його «одержавлення»;
- **вміти:**
- визначати наявну структуру громадянського суспільства, механізми його функціонування, основні інститути та функції;
- оцінювати переваги та недоліки інститутів громадянського суспільства, їх роль у політичній системі та в житті суспільства в цілому;
- застосовувати одержані знання для формування власної позиції щодо стану громадянського суспільства в Україні;
- діагностувати умови та рівень правового та соціального захисту різних соціальних груп;
- реалізувати заходи, пов'язані із проведенням постійного контролю рівня правового та соціального захисту різних соціальних груп;
- самостійно аналізувати матеріали для викладу навчальних дисциплін у закладах загальної середньої, фахової передвищої та вищої освіти

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях.

Тема 1. Витоки й еволюція класичного розуміння громадянського суспільства. Контекст Західної цивілізації і свобода (Аристотель про громадянську спільність. *Politike koīnōnia* – солідаристська снова соціальності. Римська доба: від Ціцерона до Марка Аврелія). Християнське одкровення (Августин. Тома Аквінський. Дискурсивні особливості поширення сенсу свободи). Від міських громад до республіки (Значення міста. Рецепт Мак'явеллі. Жан Бодуен. Г. Гроцій).

Тема 2. Раціоналістичний виклик Нового часу. Т. Гоббс про свободу, громадянське суспільство і державу (Методологія матеріалістичного редуccionізму. Свобода і соціальні засади держави. Розрізнення природного права і природного закону). Дж Локк: спільнотворення громадянського суспільства (Семіотична контекстуальність розуміння і розуму. Природа і громадянська свобода – основа «спільнотворення»). Громадянське суспільство як політичне спільнотворення. Толерантність як семіотично-дискурсивний чинник громадянського «спільнотворення». Християнський контекст добровільності і розуміння толерантності. Дискурс свободи і практика добровільного «спільнотворення». Емпіричні обмеження свободи.

Тема 3. І. Кант: громадський стан як здійснення свободи. Свобода в аспекті універсальних принципів розуму. Спроба розрізнення об'єкта і фізичних речей в аспекті семіотичних відношень. Суб'єктивні засади автономії. Соціальність як «мережа об'єктів» у сукупності з їх сприйняттям. Між естетичним смаком і суверенністю знань. Самозумовлювана свобода приватності дилема громадянського (публічного) і приватного. Передумови міжнародного громадянського суспільства. Культурні засади громадянського стану.

Тема 4. Громадянське суспільство як проблема метафізики Г. В. Ф. Гегеля. Теоретичні засади. Ідейні передумови концепції громадянського суспільства. Інституціалізовані форми свободи. Етнічність і громадянське суспільство. Від сім'ї до національної держави. Т. Парсонса. Громадянське суспільство як дихотомія свободи і звичаєвості. Критика громадянського суспільства. Громадянське суспільство і держава: відчуження і автентичність. Держава і «влада розуму». Умови соціальної єдності.

Тема 5. Особливості інтерпретації громадянського суспільства у ХХ ст. У заручниках політичних ідеологій. Громадянське суспільство як соціальна спільнота. Спроба неомарксистського ревізiонізму. Юрген Габермас: дуалізм системи і життєвого світу. Концептуальні розмежування під впливом центрального і східноєвропейського оновлення. «Умови свободи» Ернеста Геллнера. Теорія Джорджа Макліна. Загрози громадянському суспільству. Поняття і структура громадянського суспільства.

Тема 6. Громадянське суспільство як умова підтримки демократії: Теорія А. де Токвіля. Свобода, рівність і демократія. Чинники громадянського суспільства у США. Громада. Взаємодоповнювальна сила громади і сила влади. Громадянський дух і соціальний капітал. Громадянське суспільство і демократія: вади і переваги. Значення добровільних об'єднань. Чинники підтримки демократії і свободи.

Змістовий модуль 2.

Вплив громадянського суспільства на публічну адміністрацію.

Тема 7. Державне управління в умовах формування громадянського суспільства. Публічна політика та механізми реформування системи державного управління в умовах демократизації громадянського суспільства. Формування системного діалогу: громадська експертиза та науково-методологічний супровід діяльності органів виконавчої влади.

Тема 8. Місцева влада і громадянське суспільство. Роль місцевого самоврядування у формуванні громадянського суспільства в Україні. Інституалізація місцевого народовладдя і перспективи реформ системи самоврядування.

Тема 9. Громадянське суспільство і правова держава. Особливості взаємодії в умовах нестабільності. Право і соціальний капітал у контексті громадянського суспільства. Політико-правові деструкції влади як проблема розбудови громадянського суспільства. Антикорупційний потенціал громадянського суспільства в Україні. Профілактика соціальних відхилень у громадянському суспільстві. Правове виховання як найважливіша умова формування громадянського суспільства.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

№з/п	Назва модулю та теми занять	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Всього	Лекції	Семінарські	СРС	Всього	Лекції	Семінарські	СРС
Змістовий модуль 1: Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і неklasичних інтерпретаціях									
1	Тема 1. Витоки й еволюція класичного розуміння громадянського суспільства.	16	2	2	12		2		12
2	Тема 2. Раціоналістичний виклик Нового часу.	18	2	4	12		2		12
3	Тема 3. І. Кант: громадський стан як здійснення свободи	15	2	4	9			2	12
4	Тема 4. Громадянське суспільство як проблема метафізики Г. В. Ф. Гегеля.	15	2	4	9		2		12
5	Тема 5. Особливості інтерпретації громадянського суспільства у XX ст.	22	2	4	16			2	12
6	Тема 6. Громадянське суспільство як умова підтримки демократії: Теорія А. де Токвіля.	10	2	2	6		2		12
Змістовий модуль 2: Вплив громадянського суспільства на публічну адміністрацію									
7	Тема 7. Державне управління в умовах формування громадянського суспільства.	14	2	4	8				20
8	Тема 8. Місцева влада і громадянське суспільство.	16	2	4	10		2		20
9	Тема 9. Громадянське суспільство і правова держава.	24	4	3	17			2	22

	<i>Особливості взаємодії в умовах нестабільності.</i>								
Разом		150	20	31	99		10	6	134

3. ПРЕРЕКВІЗИТИ

Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з історії філософії, соціальної філософії, філософії свободи, етики, соціології, політології

4.САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

До теми	Зміст самостійної роботи	Форма звітності (контролю)
Тема 1.	Диференціація суспільства і держави: концептуальні засади й суперечності XVIII століття.	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 2.	Громадянське суспільство у поглядах консерватора і революціонера: полеміка про свободу і рівність між Е. Берком і Т. Пейном.	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 3.	Епоха Відродження та ідеї громадянського суспільства.	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 4.	Громадянське суспільство у політичних ідеологіях: лібералізм, соціал-демократія. Громадянське суспільство та комунікативні теорії.	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 5.	Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 6.	Політичні аспекти діяльності громадських організацій у демократичному суспільстві: теорія та практика	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 7.	Громадянське суспільство як дороговказ посткомуністичної трансформації	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 8.	Громадянське суспільство в умовах Радянського Союзу і в незалежній Україні	Конспект та мультимедійна презентація
Тема 9.	Зробити аналіз навчальних підручників з громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти	Конспект та мультимедійна презентація

4. НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Гомоляко О.В. Концептуальне розуміння взаємодії громадянського суспільства і влади при формуванні публічної політики. / О.В.Гомоляко // Державне управління. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 1. С.149-154.

2. Грик М. А. Щодо співвідношення категорій «громадянське суспільство» та «громадськість» у державному управлінні [Текст] / М. А. Грик // Інвестиції: практика та досвід. 2010. № 21. С. 98-101.

3. Громадянське суспільство в Україні [Текст]: аналітичний звіт. За результатами загальнонаціонального опитування недержавних організацій України / Я. Бачинський, І. Кучерів, І. Бекешкіна та ін. Київ: ВД «Козаки», 2003. – 64 с.

4. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою [Текст] збірник матеріалів міжнародної

науково-практичної конференції, 12 грудня 2013 р., м. Київ / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. Київ : НІСД, 2014. 192 с.

5. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці [Текст]: аналітична доповідь / За ред. ОМ. Майбороди. Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013. 376 с.

6. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х - перша половина 2011 рр.) [Текст] / Упорядн.: Т.А. Бевз, Д.В. Веденєєв, П.П. Гай-Нижник та ін.; Керівник проекту М.С. Кармазіна. Київ: Ін-т політичних і етнонаціональних дослідж. ім. І.Ф. Кураса, 2011. - 808 с.

7. Карась Анатолій. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях. Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 520 с.

8. Кисельов С. О. Традиційне та інноваційне в уявленнях про громадянське суспільство в Україні [Текст] / С. О. Кисельов, О. В. Кундеревиц // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія». Політичні науки. 2006. Т. 57. - С. 5 - 10.

9. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика [Текст] / А. Колодій // Право України. 2013. № 9. -С. 270-288; Колодій А. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою [Текст] / А. Колодій // Право України. 2014. № 4. С. 9-16.

10. Корнієвський О. А. Громадянське суспільство в Україні: основні етапи інституціоналізації [Текст] / О. А. Корнієвський // Стратегічні пріоритети. 2012. № 4 (25). С. 68-73.

11. Мішина Н. В. Громадянське суспільство у полісекторних моделях суспільства / Н. В. Мішина // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 22 / голов. ред. М. В. Афанасьєва ; МОН України, НУ «ОЮА». Херсон : Гельветика, 2018. – С. 85-92.

12. Пишов О. М., Грохольський О. О. Формування та розвиток громадянського суспільства в Україні (цивільно-правові аспекти). / Пишов О.М., Грохольський О.О. // Приватне право і підприємництво. 2017. Вип. 17. С. 89-94.

13. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії [Текст]: монографія / А. І. Кудряченко, В. М. Бебик, В. І. Бортніков та ін.; За заг. ред. А.І. Кудряченко. К. : НІСД, 2007. -396 с.

14. Поліщук Олександр. Соціалізація особистості в умовах політизації українського суспільства. Хмельницький, ХмДЦНП, 2011. 154 с.

15. Поліщук Олександр. Колективна дія: соціальне пізнання і практика (досвід філософської концептуалізації). Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2015. 400 с.

16. Самбор М.А. Право на свободу мирних зібрань у громадянському суспільстві: цінність та функції. / М.А.Самбор. // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. - 2020 р. - Том 4(92). – С.38-53.

17. Чувардинський О. Громадянське суспільство в Україні: історичні корені [Текст] / О. Чувардинський // Політичний менеджмент. – 2008.—№ 1. —С. 158- 164.

Додаткова література

1. Арабаджієв Д. Вплив громадських організацій на сучасне українське політичне поле [Текст] / Д. Арабаджієв // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. – 2013. – Вип. 6 (68). – С. 233-241.

2. Барков В. До питання про концепцію громадянського суспільства в Україні [Текст] / В. Барков // Вибори та демократія. 2004. № 1. С. 15-28.

3. Бульба В. Г. Генезис трансформації соціальних функцій держави в європейській державній думці. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/5/08.pdf>

4. Взаємодія влади і громади в сучасних умовах. URL.: http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=706

5. Вінсент Дж. Права людини і культурний релятивізм. Лібералізм: антологія. : Смолоскип.2002, с. 936-956.
6. Влада і суспільство: діалог через громадські ради [Текст]: монографія / Ю.Ж. Шайгородський, Т.С. Андрійчук, А.Я. Дідух та ін.; За заг. ред. Ю.Ж. Шайгородського. Київ: Паливода А.В., 2011. 148 с.
7. Григорян О.О. Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики (інформаційний аспект). URL:: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12GOOPIA.pdf>
8. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження [Текст] / За ред. В.Л.Оссовського. Київ : Стилос, 2001. 168 с.
9. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Уклад.: д-р соц.н., проф. Е.А. Афонін, к.і.н., доц. Л.В. Гонюкова, к.н. з держ. упр., доц. Р.В. Войтович. - Київ, 2005. 250 с URL:: http://cpk.org.ua/components/com_booklibrary/ebooks/bmds_gromadska_uchast.pdf
10. Громадські ініціативи [Текст] : Журнал для громадських організацій. 2010-2011 рр.
11. Громадські об'єднання в Україні [Текст]: навч. посіб. / Ред. В.М. Бесчастний. Київ, : Знання, 2007. 415 с.
12. Демократизація України: програма малих проєктів. Посібник з розвитку громад: Практичний poradnik для небайдужих / Кол. авт.: Л.О. Єльчева, І.М. Ібрагімова та ін. Київ, 2007. 458 с. URL:: <http://www.abvohub.org/wp-content/uploads/2014/10/posibnyk-z-rozvytku-hromad.pdf>
13. Закон України «Про громадські об'єднання» // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1.
14. Закон України «Про громадські об'єднання» в запитаннях і відповідях. URL:: http://ufpaa.org/files//tlumachennya_zakonu.doc
15. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних баченнях: Монографія. Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 520 с. URL:: http://www.experts.in.ua/baza/doc/download/grom_suspilstvo.pdf
16. Колодій А. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього (формування ідеалу). URL:: <http://www.ji.lviv.ua/n21texts/kolodij.htm>
17. Колодій А. Розвиток громадянського суспільства. URL:: <http://political-studies.com/?p=166>
18. Кудіна О. Транспарентність влади в Україні: проблеми становлення та чинники забезпечення. - Режим доступу: <http://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/283>
19. Курбатов О. Г. Громадянське суспільство та місцеве самоврядування: на шляхах до народовладдя [Текст] / О. Г. Курбатов // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С. 224-232.
20. Міжнародний пакт про громадянські права: позиція держави та погляд громадянського суспільства [Текст]. Київ: Істина, 2007. 240 с.
21. На шляху до громадянського суспільства [Текст]. Київ: Український центр політичного менеджменту, 2004. 37 с.

6. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти (поточний і підсумковий) з дисципліни «Філософія громадянського суспільства» здійснюється згідно з кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу. Рейтинг здобувача освіти із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Навчальний матеріал опрацьовується студентами під час лекцій, семінарських занять, консультацій, та самостійно у вигляді конспектування окремих питань з теми або виконання

творчих завдань. Рівень знань перевіряється методом опитування на семінарах, виконанні модульних контрольних робіт письмово (тестування).

Під час поточного контролю з дисципліни визнаються результати навчання здобувача, отримані ним у неформальній освіті (навчання на відкритих онлайн-курсах, вебінарах тощо). Умовами для зарахування кредитів і результатів навчання є:

- наявність сертифікату;
- відповідність змісту, програмних результатів, переліку компетентностей освітньої послуги фаховому спрямуванню освітнього компонента ОП.

Порядок перезарахування:

- здобувач освіти подає заяву разом зі сертифікатом до деканату гуманітарного факультету;
- випускова кафедра встановлює відповідність змісту неформальної освіти фаховому спрямуванню та приймає рішення;
- викладач заносить до журналу обліку навчання студента відповідну кількість балів;
- викладач має право самостійно приймати рішення щодо перезарахування балів, якщо у сертифікаті зазначено не більше одного кредита ЄКТС;
- здобувач освіти має право обирати вид діяльності для перезарахування (участь у практичних/семінарських заняттях, самостійна робота, проектна діяльність тощо), якщо ці види діяльності спрямовані на формування компетентностей, зазначених у сертифікаті.

Форма підсумкового контролю: диференційований залік. Для допуску до заліку здобувачу необхідно набрати не менше 45 балів. Здобувачу, який набрав від 0 до 44 балів виставляється «не зараховано». Форми контролю: диференційований залік

Види контролю: поточний, підсумковий.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна форма навчання:

Модуль 1

Участь у семінарських заняттях									Самостійна робота	Тестування	Сума
ЗМ-1											
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8	Т.9	15	5	100
5	10	10	10	10	5	10	10	10			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Заочна форма навчання:
Модуль 1

Участь у семінарських заняттях			Самостійна робота	Тестування	Сума
ЗМ-1		ЗМ-2			
Т. 3.	Т.5.	Т.9.	30	25	100
15	15	15			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

7. ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Сучасні нації та шляхи їх формування. Сутність та основні дефініції громадянського суспільства.
2. Основні концепції та підходи до розуміння громадянського суспільства.
3. Етапи становлення поняття та явища громадянського суспільства.
4. Теоретичні та аналітичні моделі громадянського суспільства.
5. Національні особливості громадянських суспільств.
6. Вплив процесів трансформації на форму громадянських суспільств Структура, інститути та функції громадянського суспільства.
7. Передумови формування та чинники, що визначають стан та рівні громадянського суспільства.
8. Т. Гоббс про свободу, громадянське суспільство і державу.
9. Дж. Лок: спільнотворення громадянського суспільства.
10. Ш. Монтеск'є: передумови правової держави.
11. Громадянське суспільство як проблема метафізики Г. В. Ф. Гегеля.
12. І. Кант: громадянський стан здійснення свободи.
13. Едмунд Берк: свобода в контексті традиції.
14. Томас Пейн: права людини.
15. Адам Фергюсон: етичний дискурс громадянського суспільства.
16. Онтологія громадянського суспільства: аналітико-дискурсивні теорії взаємодії держави і громадянського суспільства.
17. Епістемологічний вимір співвідношення громадянського суспільства і держави: емпіризм, критичний реалізм, ідеалізм і конструктивізм.
18. Дві основні традиції розуміння громадянського суспільства: Л-традиція та М-традиція.
19. Раціональний вибір, елітоцентричний та інституційний ракурси у поглядах на політичне суспільство і громадянське суспільство.
20. Громадянське суспільство і політика: ліберальне та комунітаристське трактування проблеми.
21. Принципи взаємодії громадянського суспільства і політичного суспільства.
22. Громадянське суспільство і держава: особливості співвідношення.
23. Громадянське суспільство і демократія: взаємодія та взаємовплив.
24. Громадянське суспільство у контексті соціальних трансформацій.
25. Роль громадянського суспільства у посткомуністичних демократичних перетвореннях.
26. Соціальний капітал: поняття та передумови створення.
27. Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь. Ві
28. Громадські рухи (ГР) та організації як інституційний вимір громадянського суспільства: категоріальний аспект.
29. Особливості взаємодії ГР та держави у західних демократіях.
30. Різновиди та класифікація ГР за сферами та принципами діяльності.
31. Економічні основи діяльності ГР на заході.
32. Роль ГР у залученні громадян до суспільної діяльності.
33. ЗМІ і громадські організації у контексті розвитку та посилення громадянського суспільства.
34. Громадянська сутність ЗМІ vs економічні та політичні основи діяльності медіа.
35. Віртуальне громадянське суспільство: громадянське суспільство і інтернет (інтернет-видання, інтернет-форуми, соціальні мережі і їх можливості в реалізації принципів громадянського суспільства)ч.
36. Відображення принципів громадянського суспільства в інтелектуальній спадщині українських мислителів кінця XIX - поч. XX ст.
37. Громадянське суспільство у Галичині на початку XX ст.

38. (Псевдо-) Громадянське суспільство у радянській Україні.
39. Дисидентський рух як вияв паростків громадянського суспільства в Україні у радянський період.
40. Роль організацій громадянського суспільства у процесах державотворення та демократизації в Україні наприкінці 80-х-початку 90-х років.
41. Інституалізація громадянського суспільства в Україні в період незалежності (динаміка росту чисельності, сфери та принципи діяльності ГР).
42. Правові основи діяльності ГР в сучасній Україні: проблеми та перспективи.
43. Вплив громадських організацій на політичні процеси у незалежній Україні: способи, механізми та ефекти.
44. Помаранчева революція як вияв громадянського суспільства.
45. Вибірчі процеси в Україні і роль у них організацій громадянського суспільства.
46. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні: можливості та загрози.
47. Особливості сучасного медіапростору України у контексті розвитку громадського суспільства в Європі.

Політика щодо академічної доброчесності:

Студенти виконують самостійну роботу, дотримуючись правил академічної доброчесності відповідно до Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками й здобувачами освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Виявлення ознак академічної недоброчесності під час поточного оцінювання є підставою для незарахування такої роботи. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час різних видів контролю (модульного, ректорського тощо) та заліку заборонено. Студенти можуть використовувати мобільні пристрої під час заняття лише для підготовки семінарських завдань.

Політика щодо реченню та перескладання:

За завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, знімаються бали за несвоєчасність виконання. Студенти зобов'язані дотримуватися всіх строків, визначених для виконання завдань, передбачених курсом. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

Силабус:

Складено: Гринчишин Оксана Мирославівна (доцентка кафедри суспільних дисциплін, кандидатка історичних наук, доцентка)

Ухвалено кафедрою суспільних дисциплін (протокол від 26 серпня 2025 року № 1)

Погоджено науково-методичною радою академії (протокол від 27 серпня 2025 року)